

РИЗИК ПРОФЕСІЙНОЇ ЗАХВОРЮВАНOSTІ РОБІТНИКІВ, ЯК НАСЛІДОК НЕДОСКОНАЛОГО РІВНЯ ЗАХИСТУ ВІД ВПЛИВУ ВИРОБНИЧИХ ЧИННИКІВ

М. О. Мороз¹, канд. техн. наук, доцент, Є. О. Михайлова², канд. техн. наук, доцент

¹Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

²Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Впровадження високопродуктивних технологій в усі сфери сучасної економіки супроводжується негативним впливом на робітників сукупності виробничих чинників. До найбільш небезпечних відносять: отруйні речовини, пил, вібрацію, шум, електромагнітні випромінювання, несприятливі параметри мікроклімату приміщень, фізичне і психологічне перенапруження тощо. Причому, ризику шкідливого впливу таких чинників зазнають робітники, які знаходяться у найбільш працездатному віці та зайняті у виробництвах, що мають провідне значення для економічного розвитку суспільства: видобувній, металургійній, хімічній, машинобудівній галузях, будівництві, у сільському господарстві та ін.

Одним із наслідків несприятливого впливу чинників виробничого середовища на робітника є виникнення та розвитку професійних захворювань. Рівень професійної захворюваності є об'єктивними показниками стану охорони праці на виробництві, а, отже, виявлення причин формування несприятливих виробничих чинників і розроблення методів захисту робітників є актуальним завданням, що потребує своєчасного вирішення.

Характер професійних захворювань буде визначатися особливостями механізму дії шкідливих виробничих чинників та їх поєднань на організм людини, а також силою і тривалістю дії. Відповідно цього професійні захворювання поділяються на два основні види: гострі та хронічні: гострі захворювання виникають через короткий вплив (протягом не більше однієї робочої зміни або робочого дня) виробничих чинників; хронічні захворювання формуються за рахунок накопичення негативного ефекту виробничих чинників, які діють протягом певного часу.

На сьогодні розрізняють сім основних груп професійних захворювань в Україні [1]:

1. Захворювання від впливу хімічних речовин: отруєння самостійні чи в поєднанні з іншими ураженнями: анемією, нефропатією, гепатитом, ураженням очей, кісток, нервової системи, органів дихання, шкіри.

2. Захворювання від впливу промислових аерозолів: пневмоконіози, професійні бронхіти, бісиноз, емфізема легенів, дистрофічні зміни верхніх дихальних шляхів.

3. Захворювання від впливу фізичних чинників: променева хвороба і променеві ураження, розлади вегетосудинної системи, ангіоневроз, електроофтальмія, вібраційна

хвороба, нейросенсорна приглухуватість, катаракта, кесонна хвороба, перегріву, механічні епідермози, опіки і поразки лазерним випромінюванням.

4. Захворювання від впливу фізичних перевантажень: координаторні неврози, полі- і мононевропатії, радикулопатії шийно-плечової та попереково-крижової частин, хронічні міофібрози плеча та передпліччя, тендовагініти, периартроз, варикозне розширення вен, неврози, розлади статевої сфери.

5. Захворювання від впливу біологічних факторів: інфекційні та паразитарні хвороби, дисбактеріози і кандидози, мікози.

6. Алергічні захворювання: риніти, бронхіти, алергії.

7. Онкологічні захворювання: пухлини печінки, шлунку, шкіри, сечового міхура, рота та органів дихання, кісток, лейкоз.

Застосування індивідуальних або групових засобів захисту на робочому місці дозволяє знизити ризик впливу шкідливих виробничих чинників на людину, а, отже, зменшується ризик виникнення професійних захворювань. Вони мають відповідати вимогам технічної естетики і ергономіки, через що, підлягають оцінці за захисними, фізіологічними, гігієнічними та експлуатаційними показниками. Також потрібно враховувати конкретну особливість виробничого процесу, природу та інтенсивність впливу шкідливих виробничих чинників, особливості фізичної діяльності та індивідуальний стан здоров'я робітника. Таким чином, правильний вибір засобів захисту передбачає здійснення наступних дій:

- отримання інформації щодо особливостей технологічного процесу та діючих шкідливих виробничих чинників;

- оцінка природи, складу та величини шкідливих хімічних і фізичних чинників, які впливають на робітника, перевищення показників ГДК та ГДР на робочому місці;

- визначення умов експлуатації та рівня захисту відповідних засобів;

- аналіз експлуатаційних характеристик засобів захисту та перевірку на відповідність вимогам діючих нормативів, які регламентують застосування обраного засобу захисту;

- визначення граничного рівня впливу шкідливих виробничих чинників при застосуванні обраного засобу захисту і без нього щодо ризику виникнення професійних захворювань;

- економічна оцінка обраних засобів захисту робітника.

Список використаної літератури

1. Професійні захворювання: особливості класифікації та розслідувань. Охорона праці пожежна безпека. URL : <https://oppb.com.ua/articles/profesiyni-zahvoryuvannya-osoblyvosti-klasyfikaciyi-ta-rozsliduvan> (дата звернення 23.04.2018).